

ВИКОРИСТАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ЇХ ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ПОКАЗНИКИ

Циганенко М.О. доц., к.т.н., Момот Г.С., студентка
(Державний біотехнологічний університет)

Транспортне забезпечення сільськогосподарського виробництва завжди мало велике значення та потребує чіткої організації. Особливо гостро це проявляється в період масового збирання і вивозу сільськогосподарської продукції. При вирішенні цієї проблеми ми стикаємося з необхідністю більш ефективно використовувати вантажопідйомність транспортних засобів. Забезпечення об'ємів перевезень, підвищення ефективності роботи автотранспорту, скорочення транспортних витрат неможливі без широкого впровадження та використання прогресивних методів транспортних перевезень та чіткого аналізу експлуатаційних показників.

- Коефіцієнт використання пробігу — відношення пробігу з вантажем до загального пробігу автомобіля. Ця величина показує частку навантаженого пробігу в загальному пробігу рухомого складу.

- Середня довжина їздки — середній пробіг, що здійснюється автомобілем за одну їзду від пункту завантаження до пункту розвантаження. Визначається діленням загального навантаженого пробігу на число виконаної їзди.

- Середня відстань перевезення вантажу — середня дальність перевезення 1 т вантажу, визначається діленням виконаної транспортної роботи в тонно-кілометрах на число перевезених тонн.

- Час простою рухомого складу під вантаженням-розвантаженням.

- Час в наряді — вимірюється годинами з моменту виїзду автомобіля з гаража до моменту його повернення туди за вирахуванням часу, що відводиться водієві на їду.

- Технічна швидкість — це середня швидкість руху рухомого складу за певний період часу, рівна відношенню пройденої відстані до часу руху.

- Експлуатаційна швидкість — це умовна швидкість руху рухомого складу під час його знаходження на лінії, визначається відношенням пройденої відстані до загального часу знаходження на лінії.

До показників, що характеризують ефективність використання автомобільного транспорту, відносять:

- число їздок — час роботи рухомого складу на маршруті, тобто час безпосереднього виконання їздки (за вирахуванням витрат часу на нульовий пробіг);

- продуктивність рухомого складу — кількість вантажу, перевезеного одним автомобілем за робочий день. Визначається як добуток числа їздок на кількість вантажу, що перевозиться за одну їздку.

Продуктивність транспортних засобів характеризується кількістю перевезених вантажів, т, або роботою, ткм, виконаною за одиницю часу (т за рейс, ткм за рейс).

Це один з найважливіших узагальнюючих показників, що характеризують рівень використання транспортних засобів.

Собівартість тонно-кілометра — найважливіший результативний показник роботи автотранспорту. Для числення собівартості необхідно всі витрати на зміст вантажного автотранспорту господарства за мінусом витрат на капітальний ремонт автомобілів розділити на кількість виконаних тонно-кілометрів. Собівартість тонно-кілометра великою мірою залежить від рівня продуктивності автомобілів. Значний вплив на величину собівартості роблять оплата праці водіїв, витрати на поточний ремонт, паливо і змашувальні матеріали.

Аналогічні показники характеризують ступінь експлуатації тракторів на транспортних роботах і ефективність їх використання.

Для оцінки роботи транспорту ведеться щорічна статистична звітність по всіх видах транспорту по Україні та регіонам за відповідними параметрами: - відправлення вантажів - загальний обсяг вантажів у тоннах (брутто), прийнятий до перевезення - перевезення вантажів - загальний обсяг вантажів, які навантажено та транспортовано рухомим складом окремих видів транспорту; - вантажообіг - загальний обсяг вантажів транспортної роботи, який дорівнює сумі добутків перевезеного вантажу на відстань перевезення по кожній партії вантажу, вимірюється в тонно-кілометрах і т. ін.

При плануванні потреби в транспортних засобах необхідно вибирати більш вигідний їх тип, залежно від структури вантажів. У сільському господарстві 60-70% вантажів – навалочні або насипні, для їх перевезення потрібні самоскидні транспортні засоби; 15-20% становить штучні вантажі, для перевезення яких використовують бортові автомобілі. Інші вантажні – наливні або такі, які перевозять дрібними партіями. Для цього використовують автоцистерни та автомобілі малої вантажопідйомності.

Ефективність використання автотранспорту залежить від його

структури. Так у сільськогосподарських підприємствах має бути близько 60% самоскидів, до 30% автомобілів вантажопідйомність до 10т. і до 70% малої вантажопідйомності до 4 т. При перевезеннях на великі відстані більш ефективні автомобілі великої вантажопідйомності. Важливим є також використання причепів, автопоїздів, скорочення повторних перевезень, поліпшення дорожньої мережі. Організація технічного обслуговування і зберігати машин полягає в проведенні за графіками відповідного технічного обслуговування і ремонту після використання нормативного обсягу робіт. Своєчасне проведення технічного обслуговування та ремонтів запобігає виходу з ладу агрегатів у процесі їх роботи.

Висновок. Важливу роль у підвищенні ефективності використання автотранспорту має відіграти наукова організація централізованих перевезень. При цьому доцільно створити диспетчерську службу на пунктах прийому вантажів. Головним завданням диспетчерської служби має бути оптимізація вантажоперевезень на основі сучасних економіко-математичних методів і ЕОМ.

Список використаної літератури:

1. Тарасенка Г.С. Організація сільськогосподарського виробництва / Г.С. Тарасенко, Л.Я. Зрібняк, М.М. Ільчук - К.: 2000. - 112 с.
2. Фришев С.Г. Загальний курс транспорту навчальний посібник / С.Г. Фришев, І.І. Мельник, - К.: Вища освіта. 2006.- 162 с.
3. Аникеев А.И. К вопросу повышения эффективной процесса уборки урожая путем внедрения элементов агрологистики / А.И. 3. Аникеев, М. А. Цыганенко, К.Г. Сыровицкий, А.Р. Коваль // Motrol. Commission of Motorization and Energetics in Agriculture. Vol. 18, № 7. Polish Academy of Sciences. 2016. – 49 - 54.
4. Мельник В.И. Экономическая эффективность элементов системы точного земледелия / В.И. Мельник, А.И. Аникеев, М.А. Цыганенко // MOTROL. Commission of Motorization and Energetics in Agriculture, Vol. 17, No. 7, – 2001. с. 61-66.
5. Циганенко М.О. Оптимізація процесу збирання та транспортування врожаю зернових культур з використанням бункера-накопичувача // М.О. Циганенко, К.Г. Сировицький, О.А. Ромашенко // Інженерія природокористування, № 2 (10), – 2018. с. 87-93.
6. Агрокваліметрія. За ред. Мазоренка Д.І., Ковтуна Ю.І. Автори: Ковтун Ю.І., Мазоренко Д.І., Пастухов В.І., -Харьков РВП "Оригінал", 312с.